inueniunt operatões anime sensitiue z nõ intellectiue. Et pro tanto tene dicit Aristoteles q animatum pmo viuit vita plante. Tcijs Prima pars conclusiõis patet ex dictis. Sed secunda probatur. quia in omni motu cõtinue eductionis fit denominatio a termio finali ad quẽ vt dicitur quinto ethicorum. z per consequens tota hoc minis generatio debet denominari ab anima rationali. que est vltimata Correlarium. hec consequentia non valet. hoc viuens habet aliquam formam vitalem in se: igitur per eam constituitur in aliqua specie. Patet in eas sibus ptaratis. quia forme intermedie pertinent ad aliquod genus. s. vegetatiui z sensitiui. z tamẽ per eas nõ cõstituitur aliquid in specie plante vel bruti. Causa est. quia natura talium formarũ est solum deferre generationem vsq; ad formam que est terminus totalis eductionis. Et pro tanto dicit commentator q generatio hominis est translatio de prima forma vsq; ad vltimã p omnes formas intermedias Ad rationem dicendum q denominatio mobilis fit solum ab vltima forma. q; forme intermedie non sunt proprie termini motus. sz deserunt subiectum ad principalem formam. z ergo nõ dãt spem. vt satis clare patet ex dictis.

Querit̃ vltimo

Utrum scda diffinitio anime ex operibus vite inuestigata: demonstrare posset pmam diffinitionem de anima. Pro parte affirmatiua tam suppositi q̃ quesiti est philosophus in littera qui post̃ inuestigauit ex operationibus vite scdam diffinitionem anime tali vtitur demonstratione. illud quod est primũ pncipium viuendi est viuentium corporum actus z forma sed anima est primus principium viuendi his que viuũt ergo est corporis viuentis actus z forma. Sed p parte negatiua arguitur. quia effectus nõ potest demõstrare causam. immo magis ecõtra. sed secũda diffinitio anime datur per effectus anime inquantum est actus z forma corporis. igitur zc.

Maior. Secunda diffinitio anime: venatur a philosopho ex certioribus nobis p opera vite. Minor. Ex eo q anima est corporis viuentis forma: sic dicitur pncipium operum vite z non econtra. Conclusio. Quãuis igitur formalis sit diffinitõ anime secũda: ipsa tamen a posteriori solum est prime de suo diffinito demonstratiua.

Propositio maior relinquitur nota ex processu philosophi qui inuestigando scdam diffinitõem aie dicit q iterum tentandum est aggredi de anima ex certioribus z notioribus quo ad nos. quia per illa fit aliquid certius qđ est certum fm naturam z fm se notiꝰ. Minor est doctoris sancti in forma post̃ eñ sanctus Thomas posuit demonstrationem superius tactam subiungit immediate. manifestum est autem q hec demonstratio est ex posteriori. ex eo enim q anima est forma corporis viuentis est principium operum vite z nõ econuerso. p q̃ verba dat intelligere q esse principium vite est effectus in genere cause efficientis ipsius aie inquãtum est forma z actus corpis. prius eñ opz aliqđ intelligere in rõne actus et forme ante q̃ intelligatur in rõe pncipij saltem efficientis Cõclusio q̃ ad eius pmã ptem sic pz. q; in scda diffinitõe aie nihil ponitur qđ habeat rõem materie. sed totũ quod ibi ponit tenet se ex parte forme. g̃ ipsa conuenienter formalis dr. Sed secũda pars. patet ex dictis q; effectus solum a posteriori demõstrat suam cãm z demõstratõe quia. sed ista secunda diffinitio datur p effectus pme. vt patet ex dictis. igit Ad rõem dicẽdum q ipsa vez. patet loquẽdo de demõstratione. preterqđ. sz illa demõstratio phi est q; tm a posteriori.

Otentiarum aũt aie que dicte sunt

Queritur primo.

Utrum q̃nq; genera potentiarum aie: sint eidem realiter cõdistincte Pro parte affirmatiua ẽ autoritas phi qui enumerat quinq; genera potentiarũ. scz vegetatiuũ. sensitiuũ. appetitiuũ. motiuũ fm locum. z intellectiuũ. Sed q distinguant realiter ab aia pz p eũdem in pleriscq; locis. q; dicit in scdo de aia intellectiuũ differre a sensitiuo. sicut ppetuum a corruptibili. ꝓstat aũt q iter ppetuum z corruptibile est realis differẽtia. Item tercio ethicorum dicit Aristo. q tria sunt in aia. s. passio habitus z potẽtia. sed certũ est q passio z habitus distinguũt ab aia. ergo etiam potẽtia debet distingui. Itẽ Aristoteles ponit potentias anime in genere q̃litatis in scda spẽ. sed aia est de p̃dicamẽto substãtie. g̃ distinguunt realiter et predicamẽtaliter Sed p pte negatiua arguit triplr̃ pmo. motiuũ nõ ꝓtinet sub se plures species. ergo non ẽ genus. Scdo sic. id qđ est nobilitatis debet aie attribui. sed agere p essentiã est nobilitatis. igit. Minor. pbat quia nisi sic tũc conueniret deo. Tercio sic. forma accñtalis est immediatũ pncipiũ actiõis. g̃ etiam anima. Añs probatur. q; calor immediate calefacit.

Maior. Penes genericam distinctionẽ obiectorum: sumuntur quinq; genera potentiarum. Minor. Concedens animam eãdem essentialiter cum suis potentijs: dissentit famosis philosophorum regulis Conclusio Anima igitur realr̃ distingui ab eis q̃nq; potẽtijs: est consonũ fidedignorũ maximis

Propositio maior ostendit̃ per talẽ sufficientiã. q; obiectũ potẽtie vel est cõiunctũ aie fm locum z ꝓpinquitatẽ et sic sumitur pmum genus. scz vegetatiuum. Aut est separatum fm locum. q; vel p opationem anime res tendit in animam aut econtra. Si pmum hoc est dupliciter. q; vel talis res est vniuersalis. z sic sumitur intellectiuum. aut singularis. z sic est sensitiuum Si scdm hoc est dupliciter. quia anima vel tendit in res sicut in finem. z sic est appetitiuum. aut sicut in terminũ opis. z sic est motiuum fm locum Minor pbatur. q; famosa regula est q actus z potẽtia sunt in eodẽ genere. z primo a philosopho nono metaphisice tradit̃ vbi dr q ens z quodlibet genus entis distinguit̃ p actum z potentiã. sicut materia pma z forma substãtialis sunt de genere substãtie. sz ꝓprius actus intellectus est de genere accñtis. silr̃ ꝓprius actus volũtaris cuiusmõi sit̃ intelligere z velle. g̃ etiã intellectus et volũtas erũt de genere accñtis. Alia regula magistralis est q potentie distinguuntur per actus z obiecta. essz aũt impertinens responsio si diceretur q solum nomina potentiarum distinguerentur fm nomina actuum z obiectorum. Tercia regula dicit q ꝓprius actus correspondet ꝓprie potẽtie. z in ea natus est fieri. Iñ est q phs septi

mo phisicorum dicit q̄ susceptiuum non debet esse cō/ tingēs sed vnius est vnum si illa essentia anime esset eius potētia. tunc intelligere sentire ꝛ velle essent in eodē sus/ ceptiuo ꝛ indifferēti Conclusio patz ex dictis. Cor relariū primum. Sensitiuū ꝛ intellectiuū: sunt de nume ro multiplicium Patz q̄ qñz nomināt potentias anime et sic differunt ab anima ꝛ a seinuicem. quādoqz autē po nūtur tanqz differētie essentiales. ꝛ sic ptinent ad p̄dica/ mētum substātie. q̄ significāt naturā quam ꝓsequit̄ po tētia intellectiua vel sensitiua Corrolarium scōm. ma teria ꝛ eius potētia: sunt realiter eadem eēntia. ptz ex dic tis. q̄ materia est in eodem genere cum suo actu qui est forma substātialis. hinc est q̄ necesse est potētiam fore eā dem. alioquin proprius actus nō ꝑficeret immediate su um propriū subiectū. sed p potētiam intermediā. Ad rationes. ad primā dicitur q̄ potētia localiter motiua ha/ bet distinctas spēs. scz motiuam imperatiuā. ꝛ motiuaz executiuā. q̄ vlterius sub se habet quosdam spēales mo/ dos ꝑm distinctōem organorū Ad secundam dicitur q̄ hoc est nobilitatis in primo agēte. sed ille modus non est creature ꝓmunicatus. neqz est sibi possibilis. q̄ sic ali/ quod creatuz esset cum deo eiusdem simplicitatis. qđ est absurdum Ad terciā dicit̄ q̄ nō est par ratio. quia ca/ lor proprie nō calefacit. sz est id quo aliquid facit. ꝛ sic nō est principium primum.

Queritur secūdo Utrum poten tie aīe: sic̄ in sub iecto: sint in anima vel in toto composito Pro respon sione notandū q̄ potētia anime est quoddā accidens. ꝛ ē principiū operatōis vitalis Et sicut albedo dat subiecto suo denominatōem. ita potētia anime que est quedā vis operatiua tribuit suo subiecto denominatōem. scz q̄ sit potens operari. hinc est q̄ subiectū potentie anime est il/ lud quod vniuoce p eam denominat potens opari. Di/ cit aūt Arestoteles in de somno ꝛ vigilia q̄ cuius est act⁹ eius est potētia. ita q̄ actus ꝛ potētia ad idem subiectuz ptinent. sicut visio ꝛ potētia visiua.

Maior. Anima respectu quarundam sua/ rum potētiarum: p seipsam solam est earū sub iectum. Minor. Omnes potentie anime p̄ ter partem intellectiuam sunt ponende in toto composito: sicut in subiecto adequato. Cō clusio Quāuis igitur subiectum potentiarum assignetur diuersimode: ipsas tamē subiectari in solo corpore est impossibile

Propositio maior patz ex dictis. quia alique operatō nes anime rōnalis exercētur sine organo. sicut ptz de ac tu illo qui est intelligere. ꝛ p ꝓsequēs potētia illius actus est sine organo corporeo. Minor patz sil'r. quia eiusdē sunt actus ꝛ potētie. sed omes opationes potētie sensiti/ ue ꝛ vegetatiue fiunt per organa corporea. ꝛ sunt orga/ nice. g̃ etiam subiectum quod p eas denominat̄ potens opari est ipsum totum ꝓiunctum siue compositū Cō clusio quo ad primam partem patz ex dictis. Sed secū/ da pars probatur. quia potentie de quibus hic loqmur sunt actiue. sed actio est a forma. ergo etiam a forma flu/ unt potentie potius q̄ a materia. ꝛ ideo nulla est poten/ tia que soli corpori conueniat Corrolarium. potentie q̄ sunt in sola anima sicut in subiecto: sunt in numero ter/ nario. Patz quia sunt intellectus possibilis. intellectus agens ꝛ voluntates que habent operationes exaltatas supra legem organicā. ergo etiam potētie tales sunt sup̄ legem illam. vt patz ex dictis.

Querit̄ tercio Utrum ab vna eēntia aīme: fluere possint om nes eius potentie Pro parte affirmatiua sunt fideles expositores philosophi Sed pro parte negatiua argui tur. quia ab vno non possunt plura fluere. sed anima est vnum quoddā. igitur ꝛc Secundo sic. anima est sub/ iectum potētiarum. ergo nō potest esse principium neqz causa efficiens ipsarum. Tenet ꝓsequētia. quia efficiens et materia nunqz coincidunt.

Maior. Anima propter varias eius pote/ states: requirit quasdam corporis organicas dispositiones Minor. Secūdum aliquem ordinem ꝛ propter corporis dispositionem plu res potentie: possunt ab vna simplici essentia fluere Conclusio. Igitur ab vna anime eēn tia: fluit quelibet eius potentia.

Patz maior. quia potentie anime organice nō sunt in qualibet parte corporis. hinc est q̄ in diuersis partibus corporis diuersimode organice dispositis distribuuntur huiusmodi potentie Et quia anima est perfectiua corpo ris ꝑm eius essentiā ꝛ ꝑm eius potestates. hinc est q̄ opz diuersificari huiusmodi dispositiones duplici pfectioni correspondentes Minor patz. quia anima est principi um omnium suarum potētiarum. ꝛ quia huiusmodi po tentie fluunt quodam ordine ab anima ꝛ ꝑficiunt diuer sa organa. hinc est q̄ fluere possunt ab vna ꝛ eadem essen tia Conclusio probatur. q̄ potentia anime est quedā forma accidentalis de secūda specie qualitatis. ꝛ nō in/ est subiecto per accidens ratione passionis ab agente ex/ trinseco. sicut calor est in aqua. sed inest per modū accidē tis ꝓsequentis naturam sui subiecti. Constat aūt q̄ po/ tentie anime non insunt ex parte corporis. quia corpus ē solum susceptiuum vite. relinquitur ergo q̄ procedūt ab essentia anime sicut a proprio suo principio. Et ergo dicū tur naturales proprietates siue proprie passiones viuen tium. de quibus dici cōsueuit q̄ causantur ex principijs intrinsecis siue speciei Corrolarium primum. inter vi res seu potētias anime: est quedam presuppositio mutu/ alr ꝛ aliter quodam ordine. Patz quia communiter po nitur duplex ordo in rebus vnus ꝑm viam cause mate rialis seu ꝑm viam generationis. sicut imperfectum pre/ cedit perfectum. vt etas puerilis est ante etatem virilem Et ꝑm hunc modum potentie vegetatiue precedunt sensitiuas. ꝛ sensitiue intellectiuas. Et pro tanto dici so/ let q̄ vegetatiuum est stramentum sensitiui. ꝛ sensitiuuz est stramentum intellectiui. sicut trigonus est stramen/ tum tetragoni. ꝛ hoc modo tactus etiam precedit alios sensus. Alius est ordo ꝑm viam perfectionis siue ꝑm ali arum causarum ordines. prout proceditur a perfecto ad imperfectum. sicut finis dicitur prior ordinatis in finem et hoc modo intellectiuum est ante sensitiuum. ꝛ sensiti/ uum est ante vegetatiuum. Corrolariū secundū. vna potentia fluit ab anima alia mediante: loquendo ꝑm vi/ am finalis vel efficiētis cause. Patz quia anima est sicut causa finalis ꝛ actiua suarum potentiarum. sed illud qđ est ꝑmo ꝓpinquius se habet sicut ꝓcausa respū posterioꝝ

put patet in pcessu demonstratiuo q conclusio ꝓpria demonstrata fit premissa ad posteriorē conclusionē demonstrandā. Et ita similiter sensus cōmunis est ꝓcausa sensuum exteriorum post animā. Et vniuersaliter potentie priores hoc ordine sunt potiores dignitate. q̄ entia anime est prestātior suis potentijs. t per ꝓsequens quanto aliqua potētia fm hanc viā est ꝓpinquior tanto est dignitate potior Correlariū tercium. Causam materiale ꝓ ut in ꝓposito inuenitur ꝓcurrere cū alijs generibus causarum: nō est ꝓpria intentōem phi secūdo physicoꝝ. pz q̄ phs secūdo physicoꝝ loquit de materia ꝓprie dicta. scz de materia pma que dr ex qua. t illa nō coincidit cū efficiente. sed hic capit materia cōiter. p materia in qua que simt subijcit potentijs t eas effectiue causat Ad rationes ad primā dr q licet aīa sit vna t simplex in essentia. ē tamē multiplex in virtute. t ꝓ tanto hz q ex ea plures fluunt potētie quodā ordine. Ad secūdam q̄d sit dicendum patz ex vltimo correlario.

Quarit quarto Utrū per actus et obiecta: distinguant potētie in aīa Pro parte affirmatiua est phs in hoc libro. dicit em̄ q quia sentire t opinari sunt diuersa. etiam sensitiuū t opinatiuū sunt diuersa. Et ꝓsequēter actꝰ distinguūtur p obiecta. g̃ etiaz potētie p obiecta distinguūtur Sed p parte negatiua arguit. q distinctō debet fieri p intrinseca iuxta regulā que dicit q eadem sunt p nei pia essendi t distinguendi. sed actus t obiecta sunt extrinseca respectu potētie. igit Secūdo sic. actibꝰ t obiectis corruptis adhuc remanet distinctio potētiarū. g̃ potētie nō distinguūtur p illa. Ans probatur. quia q̄cunq; colore t sono destructis adhuc remanent potentie visiua et auditiua distincte.

Maior. Potentie ipsius anime: sunt fm p se et pprios actus distincte. Minor. Potentie que sunt in anima: distinguuntur realiter penes earum per se et propria obiecta.

Conclusio. Congrue igitur differentie potentiarum: sumuntur fm distinctionem obiectorum t actuum.

Patet maior. q potētia fm id quod est dr ad actū. ita q actus ptinet ad diffinitōem potentie. sz variata diffinitōe ptinente ad propriā rōem rei oportet etiā ipsam rem variari. Et p ꝓsequens fm diuersitatem actuū proprioꝝ t per se ptinentium ad ipsas potētias fit distinctō potentiarū. Confirmatur quia potētia est grā actus sicut grā finis. sed opz medū variari fm diuersitatem finiū. p prioꝝ. videmus em̄ q domificator vtitur alio instrumento ad secādum t alio ad pforādum t alio ad ligna planādum. ergo etiam fm alios t alios actus ꝓprios anime oportet potētias diuersificari. Minor ꝓbatur q quecunq; diuersificāt diuersificātia diuersificant t diuersificata. sicut q̄quid est causa cause etiā est causa causati. sz actus p se propriꝰ diuersificāt potentias. vt patet ex dictis. t diuersificātur p obiecta. ergo etiam potētie p obiecta distinguunt. Sed q actus distinguāt per obiecta ptz quia obiectū vel est causa mouēs efficiens actū. vt in potētijs passiuis. aut est terminus t finis actus. vt in potentijs actiuis. sed est regula philosophoꝝ q actus distinguuntur per principia t per terminos. sicut calefactio differt a frigefactiōe. quia calefactio est a calore t termina ad calorem. sed frigefactio est a frigiditate t terminat ad frigiditatem Conclusio patet ex p̄missis simul vnitis

Correlarium primū. penes illud quod est posteriꝰ in esse t extrinsecū: potest sumi distinctio aliquarum rerum patz ex ꝓclusione t p̄missis tactis. Cuius cā est. quia licet actus sit posterior in esse q̃ potentie. tamen ꝓr est in intentōe agentis. quia agens indiget potētia aīe. vt ipse p potētiam fiat in actu. sicut medicus prius intrēdit sanitatem. que tñ producitur vltimo in esse. Correlariuz scōm. ad differētiā potentiarū: plus influit distinctō obiectoꝝ q̃ actuū. patz nam semp in ordine causarū pl⁹ influit prima causa q̃ secunda. sed distinctio obiectoꝝ est cā distinctionis actuum. igit Correlarium terciū. potētia visiua in asino t in homine: nō diuersificātur specie patet ex dictis. q potētie distinguūtur p actus t obiecta. sed hic est idem actus t idem obiectum in spē. igit potentia est specie vna

Quare ꝓmo de alimento t generatōe dōm

Quarit primo. Utrum in eodem viuente opationes ptis vegetatiue: sint ab inuicem essentialiter distincte.

Pro resp̄sione noto q tres ponunt opatiōes in parte vegetatiua. s. nutritio augmentatio t generatio. in qb⁹ est duplex ordo. s. generatōis fm quez proceditur ab imperfectis ad pfecta. t sic actus nutritionis p̄cedit actum augmentationis. et actus augmentatōis p̄cedit actū generatōis. Alius est ordo pfectionis. t fm talem econtra actus generatōis precedit alios. Et per hoc ptz ps affirmatiua quesiti. Sed pro pte negatiua arguit. q̄a Aristoteles solum enumerat duo opera. scilicet generare t vti alimento. ergo hic superflue ponuntur tria. Etiam diminutio est opus viuentis. ergo erunt plura q̃ tria.

Maior. Nutritio et augmentatio in eodez viuente: sunt ab inuicem essentialiter distincte

Minor. Generatio procedens a parte vegetatiua alicuius viuentis: est essentialiter distincta ab alijs Conclusio. Igitur nutritio augmentatio et generatio in eodem viuente: sunt tres opatōes essentialiter distincte

Propositio maior sic ostenditur. quia nutritio essentialiter pertinet ad predicamentum substantie. eo q importat conuersionem alimenti in substantiam aliti. sed augmentatio est de genere quantitatis. quia motus et terminus eius sunt de eodem predicamento. Et quia predicamenta distinguuntur essentialiter. ergo etiaz nutritio t augmentatio essentialiter distinguuntur. Et ergo Aristoteles primo de generatione dicit q nutrimētum est potentia caro t actu quantum. t quo ad primū pertinet ad nutritionem. t quo ad secundum pertinz ad augmentationem. Minor patet. quia proprie loquēdo generatio est productio a non esse ad esse. esse autem ē totius suppositi. quia fm Aristotelē tercio physicoꝝ ps nō habet esse nisi in potentia. scilicet sub actualitate totius. Et sic generatio respicit proprie illud quod prope dicitur esse. scilicet totum compositum. sz p augmētatōem et nutritōez nō acquritur nouū esse totius suppositi. ergo